

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr

Bármentetlen levelek csak ismert kezektől fogadhat-
nak el.

Táviratok nem adhatnak
vissza.

Egyes szám ára 20 kr.

A szállításhoz minden gar-
mond sor díja 20 kr.

ZEMPLEN.

Társadalmi és szépirodalmi közlöny.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

HIRDETÉSI DÍJ:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 1 kr.

Kiemelt, díszbetűt s kör-
zettel ellátott hirdeté-
nyekért természetesen
minden centimeter
után 3 kr. számítatik.

Állandó hirdetéseknel
kedvezmény nyújtatik.

Hirdetéseket a „Zemplén”
nyomdájába küldendők.

Egy
új népiskolai alkotmánytan.

III.

Hogy azon módszer sikerét, melyet a fentebbiekben vázoltam, teljesen biztosítsuk: ovakodnunk kell különösen a kevésbé szemléltethető intézmények részleteibe behatolni. Midőn a főbb vonásokat már körvonalaztuk, a tulságos részletezés által a körvonalakat nemcsak hogy ki nem domborítjuk, sőt ellenkezőleg azoknak elmosódását idézzük elő. Teszem fel, ha a miniszteri felelősséget akarjuk megmagyarázni: elég, ha annyit mondunk, hogy ez a felelőség abban áll, hogy a minisztereknek az alkotmányt és a törvényeket tiszteletben kell tartaniok, mert különben az országgyűlés által felelőségre vonatnak, esetleg megbüntettetnek. Az isten őrizzen azonban bennünket, hogy belebocsájtjuk itt például holmi distinkciókba s elkezdjük magyarázni a különbséget a politikai és jogi felelőség között. Ezzel lerontanók, amit építettünk, mert olyan khaosz támadna a gyermek fejében, hogy utó-
jára azt se tudná, miről van szó.

De ovakodnunk kell másrészt attól is, hogy olyan intézményekre reflektáljunk, amelyek teljesen theoretikus jellegűek s amelyeket ennél fogva szemléltetni absolute lehetetlen.

A mult év vége felé egy alkotmánytan jelent meg Schvarcz Gyula kitünő tudósunk tollából.*) Ebben olvashatunk olyan elméleti okoskodásokat, hogy szinte zavarba jövünk, valjon csakugyan népiskolai alkotmánytan

*) A könyv címlapján nincs ugyan kitéve a szerző neve; de Aigner Lajos kiadónak egy azóta megjelent könyvhirdetésében a szerző neve közölve van.

van-e kezünkben vagy pedig valami joghallgatók számára készült politikai kézi-könyv. Hogy egyebet ne említsek, el kezdi például magyarázni azt, hogy mi az a parlamentarismus, ilyképen: „Parlamentáris kormány-
nak pedig Magyarország kormánya — a miniszterium — azért nevezetik, mert ő Felsége, felelős miniszterekké az 1848-iki törvények értelmében csak oly férfiakat, csak oly magyar állampolgárokat nevezhet ki, akik az országgyűlés képviselőházában a szavazatok többsége által tényleg támogattnak, vagy ha ez a felelős miniszterek kinevezetése pillanatában nem történik is, azon esetben, ha ő Felsége a király az akkor együttlevő felsőházat folesztja és a nemzetre hivatkozandó új választásokat rendel el, az ezen új választásokból kikerülő képviselőház tagjainak többsége támogatja szavazatával őket, mint már kinevezett felelős minisztereket.*)

No már ha ezt a cikornyás periódust a gyermek megérti s abból, sőt akár a legnépszerűbb, legvilágosabb előadásból is képes lesz magának, nem mondom helyes, de akárminő fogalmat szerezni a parlamentarismusról: akkor beismerem, hogy mindaz, amit eddig irtam s amit ezután fogok írni az alkotmánytan tanításáról, türe való badarság; akkor kár is törni a fejünket azon, hogy az alkotmányi és jogi intézményeket hogyan, minő modorban, minő alakban találjuk fel a gyermek elébe, hanem bátran elővehetjük az épen kezünk ügyébe eső jog- és államtudományi encyclopaediát s oda adhatjuk az iskolás fiúnak, hogy tanulja meg, amit mint leendő polgárnak tudnia kell.

*) Alkotmánytan népiskolák számára. Budapest Aigner bizom. 1880 5. 1.

De szerintem nem is szükséges, hogy a népiskolai növendék a parlamentarismus fogalmával, — melylyel még igen sok politikus sincs tisztában, — megismerkedjék, sőt a közönséges polgár is bizvást el lehet a nélkül. Elég ha tudja azt, hogy az országgyűlésen a többség szava dönt, hogy a többségből kell kikerülnie a kormánynak is. Ha még ezenfelül a parlamentarismus bővebb magyarázásába is belebocsájtjuk, amint ezt Schvarcz teszi: akkor már épen ilyen joggal dissertálhatunk a felett is, hogy a többséggel szemben a kisebbségnek szintén kellő képviseltetésben kellene részesülnie s mivel ez nem így van: a parlamentarismus még egyáltalában nem tökéletes intézmény.

Ne bolygassuk ezeket az elméleti kérdéseket, mert különben az alkotmánytan annyira emészthetlenné válik, hogy ki kell azt küszöbölni a népiskola tantárgyai közül.

Azon elvek, melyeket az alkotmánytan módszerére nézve a fentebbiekben eladtam, Krüzselyi munkájában sincsenek ugyan következetesen végrehajtva; de azért ugy látszik szerzőnek a módszerre vonatkozó nézetei az általam előadottakkal jórésben megegyeznek. Ezt mutatja például az is, hogy könyvének végén a gyakrabban előforduló jogügyletek megvilágításául okirat példákat közöl. A családi, községi, megyei és állami intézmények ismertetésével pedig, az azon intézmények élén álló organumokat meglehetősen kiemeli.

S mennél nehezebb feladatot oldott meg Krüzselyi akkor, amikor az alkotmánytan terén a szemléltető módszert megkísérelte alkalmazni: annál nagyobb elismeréssel tartozunk neki, hogy a nehezen szemléltethető s így nehezen is mérhető tárgya-

TÁRCSA.

Visszapillantás

a háziiparczikkek és ásványvizek szobranci kiállítására.

Siegmetth Károlytól.

2. Női kézimunkák. A közönséges női munkák, mint himzések, kötések stb. nem képeznek oly tárgyat, mely felett itt szólni kellene.

A falusi nép csak saját szükségére készíti. A városokban pedig elég iskola van, hol az ilyesfélét tanítják.

De van mégis a női kezek munkájának ága, melyről itt meg kell emlékeznünk eredetiségénél fogva, értem a különféle gomba, tapló és egyéb erdei termék felhasználását női munkákhoz, a mint azt Munkács környékén teszik.

Virágoknak s virágcsokroknak készítése bükkfagombákból és mohokból; taplóból készült virág és gyümölcs; a taplónak himzési alapnak és díszítésnek való felhasználása, ugy szépirodalmi és gyakorlati szempontból teljesen jogosított mint gyakorlati szempontból azért, mert a való-
Szépirodalmi szempontból azért, mert az ilyen munkáknak eredetiségüknél fogva a fővárosban ép ugy mint a vidéken, turistáknál ép ugy, mint fürdővendégeknél nagy kelete van.

Az erdő termékeit, mint gombákat, fenyő tobozokat, gyökereket, virágasztaloknak, falikoszaraknak s virágtartóknak is igen czélszerűen feldolgozhatni. Ezt már üzhetné a nép háziipar gyanánt.

Átmenve az egyes tárgyakhoz:
Zemplén megye. A homonnai iskola igen csinosan dolgozik. Két lóalak, egy nagy óra, egy nagy tükörkeret és egy pipereasztal legkiválóbb tárgyai, de tárgyainak befestése s végső kisimitása a tökéletesség szempontjából némileg még kifogásolható.

Száztizennégy tárgya közül száz darab a kiállításon ki lett sorsolva

Golmech István faragásai Homonnáról s Droszt Lajos lombfűrész munkái Vidrányból, rendkívüli gonddal és tisztán vannak készítve.

A homonnai és mezőlaborczi népiskolák női kézi munkái nem emelkednek a közönségesen felül.*)

Ung megye. Schelling Péter gymu. tanuló lombfűrész munkái igen csinosak s tiszták, s Hrabár Leontin dubrókai lelkész remek műfaragásai a legkitünőbb munkák, azok közt a miket itt láttunk.

A női kézimunkák több izlésre mutatnak mint a zempléniek s gyakorlati irányuk is jobban volt képviselve.

Bereg megye. Melczér Aurélné asszony Munkácsról, feltűnőleg szép fali kosarakat álli-

*) Hát a s.-a.-ujhelyi női ipar iskola itt sem volt képviselve?
Szerk.

tott ki taplóból, ugyanezen anyagból készült virággal és gyümölcscsel díszítve, továbbá: hasonló szép levélkosarat szintén taplóból, természetes havirózsából (Edelweiss) készített lenyomott csokorral díszítve, — mely két izletes műeredetiségénél fogva általános feltűnést keltett. Ezekenkivül bemutatott még csinos lámpatálcákat taplóból és 4 virágcsokrot bükkfagombákból. Kövér Ilona k. a-nak koszoruja erdei füvekből és gombákból s legyezője fenyőtobozokból s egyéb erdei termékekből is igen tetszetek. Kiváló gonddal és izléssel készült: Langeggi Junkerné asszony ágýtakarója szintén taplóból; Hornoch Teréz és Buzáth Károlyné urnök hirlaptartói bükkfagombákból és mohból készült virág díszítésükkel.

Kriskov Péter erdőkerülő Vocsból 2 csinos virágasztalt állított ki gyökerekből való lábakkal s fenyőtoboz és gomba díszítéssel. Nagy bükkfagombákból készült fali kosarai szépek és gyakorlatiak voltak.

A műipar összesen 244 tárggyal volt képviselve.

VII. Különböző nyersanyagokból való termékek.

Bármily sokat ígérő legyen is ezen czim, mégis a háziipar e téren keveset talal.

Kivéven a taplót magát, melyet háziiparral készítenek, árulnak és sapkáknak, kalapoknak, házi cipőknek feldolgoznak; a többi anyagból való készítmény többnyire a mesterséges ipar által dolgoztatik fel.

Mai számunkhoz egy fél iv mellékelt van csatolva.

kat oly népies nyelven adja elő. Ő — úgy látszik — tud írni a gyermek nyelvén. Kerüli a hosszú körmondatokat. Kifejezései — az igaz, hogy itt-ott a szabatoság rovására — többnyire népiesek s csak nagy ritkán lépi át szerző azt a határt, mely a népiest elválasztja és megkülönbözteti a póriástól. A törvénynek műsótárba való szavaihoz nem ragaszkodik s az olyan törvénynek, mint pl. a községi, amelyet t. i. részletesebben kellett ismertetnie, — beosztását sem követi, hanem módszeresen dolgozza fel annak anyagát.

Az előadás népiessége — ami az előttünk fekvő könyvnek szintén egyik kiváló előnye, — az alkotmánytanban — mint említők — annál szükségesebb, mert az alkotmánytan körébe tartozó tárgyak a gyermek látókörén kívülben is kívül esnek. S mégis, vegyük elő az eddig megjelent alkotmánytani kézi könyveket: a legnagyobb résznek sem előadásán, sem nyelvezetén még csak nyomát sem fedezzük fel a népiességnek. Vagy szárazon reprodukálják a jogi és alkotmányos intézményekre vonatkozó törvényeket; vagy pe lig, — ami még rosszabb — összevissza gyurják s e közben teljesen kiveszik a formájából, megemészthetetlené teszik a törvény szövegét.

Igen sajnálom, hogy itt ismét Schvarcz Gyula fenebb idézett munkáját kell felhoznom ijesztő például. De hát minek is fog Schvarcz Gyula, a széles látókörű tudós, népiskolai tankönyv írásába? Gazdagítsa ő az irodalmat, mint eddig, úgy ezentúl is, nagyszabású, tisztán elméleti irányú művekkel: bizonyára nagyobb szolgálatot tesz a hazai közművelődés ügyének, mint hogy ha népiskolai, gyakorlati paedagogusnak csap fel. Ha Schvarcz Gyula — amint azt a múlt évben megjelent Egyetemes Alkotmány-isméjéről irt bírálatomban mondtam,*) — önállóságához szokott szellemét, mindig új, még soha nem járt utakon haladó észjárását nem képes fékezni: ne írjon tankönyvet; hanem működjen azon a téren, ahol igazi szolgálatot tehet a tudományak.

Hogy Schvarcz említett művének előadási modora és nyelvezete csakugyan ijesztő például szolgál, arra nézve elég, ha idézem könyvéből a következő passzust: „A nagy községek és kis községek, minthogy lakosaik kisebb számánál, de főleg vagyonuk csekélyebb voltánál fogva a helyi önkormányzat teljes mérvbeni ellátására kívántató hivatalos közegeket képesítvény szerint kiállítani, kellő fizetéssel ellátni nem képesek, a helyi ügyek

*) Megj. Bodnár Zsigmond: Havi Szemle. 1880. évf. júniusi füzet.

Lábbeliket, kefekötési cikkeket kitűnő minőségben s rendkívül olcsókat a munkácsi fegyház állított ki nagy választékban. Schvarcz Samunak Homonnáról s Blau Dávidnak Kabafalváról Munkács mellett igen csinos tapló siphák voltak kiállítva.

Ezen iparágból 619 tárgyat láttunk.

Ilyen volt főbb vonásokban a háziipar kiállításnak eredménye.

Ásványvizek.

Az ásványvizek kiállításának eredménye távolról sem felelt meg várakozásainknak. A beszkidalji fiók a kiállítással azt akarta elérni, hogy vidéke ásványvizeinek lehetőleg teljes gyűjteményét láthassa együtt, melyből aztán kiválogathassa azokat, melyek további méltatásra, elemzésre s terjesztésre méltók.

De a tulajdonosok érthetetlen indolentiájánál fogva, melylyel még az ő érdeküket hazafiságból felkaroló egyletek elül is elzárkóznak, még azon ásványvizek sem küldettek be mind, melyek a kereskedésben már szerepelnek s látogatott fürdőkben használatnak.

Az ásványvizek kiállítása nemcsak a beszkidalji fiók vidékére, hanem az egész keleti Kárpátokra volt kiterjesztve; de az ásványvizekben oly gazdag Máramaros megye egyetlen egyet sem küldött be, dacára többszöri írásbeli felhívásnak, dacára annak, hogy e végett személyesen tettem lépéseket M.-Szigeten.

A kiállításnak kézzelfogható eredménye tehát azon két körülményben foglalható össze:

intézésére befolyást gyakorolni szintén csekélyebb mérvben jogosítva vannak. (***)

Azt hiszem, így nem szokás beszélni a gyermekhez. Hiszen ezt és az ehez hasonló periódust még a felnőttek is előbb le kell fordítania magyarrá, aztán szét kell bontania elemeire, hogy kivegye a tulajdonképeni értelmét.

De ha egy Schvarcz Gyulának sem sikerült a célnak megfelelő alkotmánytani kézi könyvet készíteni: még kevésbé sikerült ez a többi népiskolai tankönyvírónak.

A sok eredménytelen kísérlet után a paedagogusok már-már arra a meggyőződésre kezdenek jutni, hogy az alkotmánytant mint önálló tantárgyat a népiskolában tanítani nem is lehet s a mennyiben a leendő polgároknak a közéletben leggyakrabban előforduló jogügyleteket, s az alkotmány főbb vonalait még ismerniök kell: az ezekre vonatkozó ismeretekre vagy az élet tanítsa meg őket, vagy a közép- és alsóbb szakiskolákban sajátítsák el azokat.

Krúzselyi Bálint azonban a maga alkotmánytanával megmutatta, hogy ezt a tantárgyat is elő lehet adni úgy, hogy a gyermek megértse. Nekem legalább meggyőződésem, hogy az ő könyvét a népiskolákban sikerrel lehet majd használni. A gyakorlat fogja megmutatni, hogy meggyőződésem alapos volt-e vagy sem.

Ha pedig a gyakorlat nem adna nekem igazat: akkor sem csatlakoznám azokhoz, akik az alkotmánytant a népiskolából ki akarják küszöbölni; hanem vagy azt ajánlanám, hogy kísérsék meg az említett tantárgyat olvasmányok alakjában tanítani, vagy pedig egyszerűen elismerném, hogy Krúzselyi munkáját nem helyesen ítélt meg. Meglehet, tudatával bírván azon nehézségeknek, — melyekkel egy alkotmánytani kézi könyv megírása jár s melyeket a fenebbiekben igyekeztem feltüntetni, — ítéletem nem volt elég szigorú. S ez esetben szívesen belenyugszom, hogy a legszigorubb kritikus: az élet, megcáfoljon vagy helyreigazítson. Azt azonban merem állítani, hogy a mérték, melyet Krúzselyi munkájával szemben alkalmaztam, igazságos volt. Összemértem t. i. azt a jelenleg használatban levő alkotmánytanokkal. Ennélfogva még ha elismerném is, hogy Krúzselyi könyvének abszolút becse nincsen: abban a meggyőződésben soha senki sem fog engem megtántorítani, hogy ez az alkotmánytan jobb, mint az eddig mejelentek közül bármelyik.

Ballagi Géza.

**) J. m. 29. 1.

1. Hogy felhívásaink s utbaigazításaink folytán a luhii Erzsébetforrás, a szinyáki kénesvíz, a szobranci szemforrás és felső okenczo forrás, a felső-remetei, lumsuri, czigelkai és jószai források elemezve lettek dr. Rik Gusztáv jeles vegyészünk által.

2. Hogy dr. Chyzer Kornél Zemplénmegyének főorvosa tanulmány tárgyává tévén megjeje összes ásványvizeit, azokról szóló közrebocsátandó értekezésének rövid kivonatát bemutatá fiók egyletünk közgyűlésének.

Ezen különben szintén jelentékeny eredménynyel be kell érünk addig, míg az ilyen kiállítások célja iránti érdekltség nagyobbá válik

↳ hogy a cél, mely szemeink előtt lebegett, nem csupán elméleti és tudományos, de nagyon is gyakorlati és anyagi azt majdnem felesleges mondanunk.

A kárpáti fürdők nagyrészének még jelentékeny átalakuláson kell átmenniök, ha azt akarjuk elérni, hogy forrásaik gyógyerejöknek megfelelő keletnek és látogatottságnak örvendjenek.

Ezen viszonyokat óhajtottuk volna kiállításunk alkalmával megvitatni.

Azon arányban a mint a magas Tátra fürdői mindinkább telnek, a közönség mindinkább fel fogja keresni a keleti Kárpátok fürdőit is; de evégből ezen fürdőket oly karba kell helyezni, hogy a vendégeknek ne legyen okuk panaszra. Mert majdnem jobb ha egy vendég sincs, mintha 10 van ki elégedetlenül távozik.

Az ilyen viszonyok tanulmányozása, a hi-

Jegyzőkönyv

Felvétellett Sátoralja-Ujhelyben 1881. évi szept. hó 6-dik napján — a f. évi okt. hó 20—22. napjain megtartandó borászati s szőlészeti kiállítás rendezése tárgyában.

Jelenvoltak: Viczmándy Ödön, gazd. egyleti alelnök s végrehajtó bizottság elnöke, — Nyomárkay József, Dr. Schön Vilmos, Teich Zsigmond, id. Farkas Lajos, Ligeti Bertalan, Braun Ignác, Bydeskuty Sándor, Dr. Erényi Jakab, Reichad Mór, Deil Jenő a kassai ker. és iparkamra titkára, bizottsági tagok s Fekete László, bizottsági jegyző.

A végrehajtó bizottság elnöke az ülés megnyitása után felhívja a bizottságot, miszerint a borászati kiállítás sikeresítése és rendezési módozatainak tárgyában nézeteiket és indítványait adják elő — a minek folytán megtett tanácskozás után a végrehajtó-bizottság a következőkben állapodott meg, s rendelt foganatosíttatni:

Mennyiben a kiállítás céljait nemcsak a kiállítás területébe vont megyék borainak bemutatása, de különösen ezeknek minél könnyebben leendő értékesítésének biztosítása, a kiállítások rendezendő és évenként állandósíttatni célzott borvásár is képezi; — hogy a vevőknek az eladó termelőkkel való közvetlen érintkezése könnyítessék, hogy továbbá azon visszaéléseknek gát vettessék, mely a múlt évi kassai borászati kiállításnál is a végrehajtó bizottságnak számtalan kellemetlenségre adott okot, s abban nyilvánult, hogy a látogató közönség a legkiválóbb faj borokat, illetve pelaczkokat elcsajátította s elkóstitolta, — a következő eljárások tartandók meg:

1. A kiállítás helyiségeiben a szükséghez mért számban örök, felügyelők alkalmazandók a rend fentartása, s a kiállított tárgyak feletti felügyeletre.

2. Senkinek sem szabad, habár saját borait is a kiállítás bezárásáig kóstitatni, vagy egyáltalában engedély s igazolvány nélkül elvinni.

3. Borok kóstitolása csakis igazolvány mellett engedtetik meg.

4. A borvásárhoz kiállított borokról törzskönyv vezetendő az e célra felállítandó „borvásári irodában,“ — ebbe az eladó bortermelő és vevő neve, lakhelye, a borminőség, termelési év, hely, eladási ár, rovatonként s pontosan tüntetendő ki.

A borvásári irodában egy s a szükséghez képest díjazással is ellátandó irnok s a tekintélyesebb bortermelők közül választan-

ányokra való érdeknélküli és jóakaratu figyelemzetés, ez is egyik főfeladata a Kárpát-egyletnek.

Mint a kiállítás statisticájából látható mindössze 18 községből 24 forrás volt kiállítva. Legnagyobb érdekltséget az ügy iránt Sáros és Bereg megyék mutattak, míg Máramaros és Szatmár teljes távollét által tündököltek.

Az ásványvizekben oly gazdag Sáros megye legalább legjelesebb s legismertebb ásványvizeit mutatta be; bár igen szívesen vettük volna ha a többi is kiállítja vala.

Abauj és Zemplén megyék aránylag szegények ásványvizekben; de a Hegyalja híres timós és vasgáliczos erdőbényei vizének a kiállítás való megjelenése sem ártott volna fürdőintézetének.

Ung megye már több ásványvizzel és fürdővel dicsekedhetik. Uzsoki, cziganóczi, lumsuri, felső-németi, zaricsi és több más forrásai szintén távollétök által tüntek fel, mindamellett, hogy a lumsuriak és felső-németiek közvetlenül a kiállítás előtt még vegyelemeztek is.

Bereg megye a javát küldte be, bár innen is szívesen láttuk volna még a ploczkói, paulovai, dracsinai, szoloncuki, hársfalvai forrást stb.

Hársfalvai és szinyáki fürdői s Ung megyéből a szobranci jelentékeny virágzó jövőt ígérnek, meglévén bennök azon tulajdonságok, melyeket nagyobb szerű fürdőtől követelünk.

Ugocsa csak a nagy-tarnai ásványvizét állította ki, melylyel gazdaságát ki is merité, ha apróbb erdei forrásaitól eltekintünk.

dó, megbízható, s teljes szakértelemmel bíró elnök alkalmazandó, — mely utóbbi a törzskönyv pontos vezetését ellenőrzi.

Ezen elnök adja ki a borkóstolásokra való engedélyt illetve igazolványt, a melyet a borkóstoló a borvásári teremben az illető teremfelügyelőnek bemutatva, magát a bortermelővel vagy megbízottjával érintkezésbe teheti, — tartozik azonban a vevő illetve eladó a netán létrejött borvásári kötelességet, melyek a törzskönyvbe lesznek bejelentendők, a borvásári irodában bejelenteni.

A borászati kiállítás helyiségeibe a megyeházi nagy és kis terem, egy főispáni és alispáni helyiségek, főispáni huszár-szoba s a folyosók szükségeltetvén. — ezeknek átengedésére a közérdek szempontjából úgy a megyei fő, mint alispán, küldöttségileg, illetve a végrehajtó bizottság elnöke által kérendő fel.

Ugyancsak a gazd. egyesület alelnöke felkérte, miszerint ő nmsága a kiállítási védnök s miniszter ur részére a megye főispánjától illető lakást kérjen — s szerezzen be.

A látogató közönség elszállásolása végett a város hatósága lakások beszerzése s biztosítása végett megkeresendő.

A hazai hírlapok közül: az „Egyetértés“, „P. Napló“, „Függetlenség“, „Magyar Föld“, „Pester Lloyd“ szerkesztősegei az általok a kiállításához küldendő hírlaptudósítók iránt megkeresendők. — Ezen hírlapírók s tudósítók a végrehajtó bizottság által ingyen lakással látandók el — s a kiállítási banquettre vendégekül hivandók meg, s állandó ingyenes jeggyel látandók el.

Egyszeri, napi beléptijegyek 30 krral s állandó jegyek 1 frttal, a kamara ajánlkozása folytán ez által lesznek kellő mennyiségben nyomtatva.

A kiállítók 1 frtos állandó jegyeket tartoznak váltani. Kivételnek a jegyváltás kötelessége alól a gazdasági egyesület s a kassai ker. és iparkamara elnökei s titkárai, rendőrök s egyéb felügyelők.

A kiállítás helyiségeinek disztítésével s segédlettel, a végrehajtó bizottság minden egyes tagja — különösen pedig az elrendezés feletti felügyelettel a bizottság elnöke, az elrendezés foganatosításával a gazd. egyesület és a kassai kamara titkárai bizatnak meg.

A kiállítási berendezéshez kellő számú segédlet fogadható fel.

A kiállítási álványoknak esetleg kifésztése, vagy papírral kiragasztásáról, s a termek s feljratoknak fenyő lombokkal való

feldisztítéséről az említett titkárok tartoznak gondoskodni.

A napi és állandó beléptijegyek elárulását a helyszínen egy garanciát nyújtó pénztárnok s ellenőr teljesíti. A jegyek kiadását a pénztárnok s ellenőr részére a végr. bizottság elnöke teljesíti.

A beléptijegyeknek kellő számban leendő nyomtatását (5000 db.) a kamara vállalván magára, — ezen intézkedését a bizottság köszönettel veszi tudomásul.

A beléptidijakból bejövendő tiszta nyereség a gazd. egyesület pénztára javára fordítandó.

A díjazások I. és II. oszt. arany és ezüst díszoklevelekből s arany s ezüst díjak kiosztásából fognak állani.

A díszoklevelek Posner K. Lajos budapesti könyv- és műkereskedő czégnél rendelendők meg, — oly módon, hogy ezek még a kiállítás megnyitása előtt beérkezvén, — előlegesen aláírhatók s a bírálatok kihirdetése után azonnal kitölthetők legyenek.

Díjazásban csakis termelő, vagy a szőlészeti s borászati eszközöket kiállítók részesíthetők, — a borkereskedők csakis boraiknak helyes pinczekezeléséért nyerhetnek elismerést vagy díszoklevelet.

A végrehajtó bizottság tagjai jelvényekkel látandók el, a melyeknek beszerzésére a végr. bizottság elnöke kéri fel.

A kassai ker. és iparkamara elnökei szinte a kiállítási nagy bizottság tagjai közé tartoznak.

A bíráló bizottságok tagjai a kiállítási területkörbe vont megyék által, illetve f. évi okt. 16-án megtartandó gazd. egyesületi nagygyűlésben lesznek a végr. bizottság véleményes előterjesztése alapján megválasztva.

Az említett megyék t. i. Abauj-Torna, Ung, Bereg megyék gazd. egyesületi felhivandók, hogy a kiállításnál működendő bíráló bizottságokba 5—5, s a kiállítási bírálatokhoz okvetlen megjelendő szakértőt jelöljenek ki s ezeknek kiküldetéséről a zemplénmegyei gazdasági egyesület elnökségét kiértesítsék.

Zemplénmegye 15 bírálót választ.

A borászati és szőlészeti eszközök bíráló bizottságaiba: Tettmaier László, Szunyogh Dezső, Szakkay József és Wolfsgruber István gépészmérnökök és a gépészeti osztály tanárai választatván meg, — ebbeli tisztöknek elfogadása iránt kérendők fel.

A kiállítási tárgyaknak a kiállítási helyiségbe leendő elhelyezésükig, leendő elrakározásáról a végrehajtó bizottság elnöké-

nek utasításai szerint a gazd. egyesületi titkár fog gondoskodni.

A kiállítási tárgyak előnyösebb beszállítása végett a helybeli szállító-intézetek tulajdonosai ajánlattételre hivandók fel.

A kiállítást látogató közönség érdekei céljából a hazai illető vasutak Igazgatóságai a személy menetjegyek kedvezményes árleszállítása iránt, a nmgú Miniszterium pedig a kiállításnak minél inkább leendő sikeresítése céljából 1000 frt segélyért kérendő fel.

A kiállítás sikerének minél nagyobb mérvben leendő biztosítása céljából a gazdasági egyesület és kamara titkárai, a hegyaljai városokba — avvégből, hogy a kiállításnak minél több ügybarátot s kiállító termelőt nyerjenek meg, s a kiállításban leendő részvétel végett a vidékre is buzdítólag hassanak — kiküldetnek.

A kiállításához f. év oct. 10-ik napján tett bejelentések s tárgyak elfogadása a végr. bizottság elnökétől tétetik függővé.

A bejelentési határidők szept. 15—20-tól elsősorban okt. hó 1-e s ezután 10-dike illetve 15-ikére határozatnak, — mely határidők időről-időre a hazai hírlapokban közölteendők.

Végül a kiállítási szabályzat készitendő el kamarai és a gazd. egyesületi titkárok által, a mely a végr. bizottság jóváhagyása után közzé teendő lesz.

Ezek után az ülés berekesztetett s jegyzőkönyvének hitelesítésére Nyomárkay József és Dr. Erényi Jakab biz. tagok kérték fel.

Kelt mint fent.

Jegyzette:
Fekete László.
g. e. titkár s biz. jegyző.

Hitelesítették:
Nyomárkay József.
Dr. Erényi Jakab.

Elismerésül.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Tudva azt, miszerint b. lapjában eddig a legnagyobb készséggel adott tért az oly közleményeknek, melyek az adományozók iránt érzett halának a nyilvánosság előtti lerovására szolgálnak, — felhasználom én is az alkalmat arra: hogy alábbi soraimban egy, a s. a.-ujhelyi gk. hitközség híveit lelkileg megörvendtető eseményről megemlékezzem, s illetve a nevezett hitközség nevében öröme okozóinak a nyilvánosság előtt hálás köszönetet mondjak.

Ugyanis a s. a.-ujhelyi gk. hitközség anyagi szegény híveinek abbéli régtáplált vágya: hogy az idő viszontagságai által megrongált templomuk Isten dicsőségéhez méltóan megújítsák, önerejük többszöri megkísérlése mellett sem teljesülhetett mindaddig, míg a gondviselés egy sziveszerinti hitbuzgó és páratlan nagylelkűségű kegyúrnót, Gr. Wallis Gyuláné szül. Somogyi Ilo na grófnő Ö méltóságának drága személyében nem adott nekik; ki is mindjárt kegyurasága első évében megvigasztalando a szegény híveket, megrongált templomuknak 2000 frtot meghaladó költséggel járó megújítását a legkegyesebben elrendelte.

És a hálára kötelező kegyúrnői nagylelkűség, a hívek 1000 frtnyi adományának hozzájárulása mellett e folyó évben megtermé áldásdús gyümölcsét; mert a megerősített, új karzattal, tetővel ellátott, szóval úgy külsőleg, mint belsőleg teljesen megújított templom a hívek legnagyobb lelkierőmére aug. hó 27-én lett ünnepélyesen megáldva, és az isteniszolgálatnak átadva.

Az akkor érzett öröm azonban szept. 18-án érte el tetőpontját, a midőn ugyanis a templom bádogozás alatt levő tornya, a régi hasadt harang helyett egy, ugyancsak a méltóságos kegyúrnő 500 frtnyi, mélt. Pásztelyi Kovács János Munkács egyhm. püspök ur, 100 és a helybeli nagyerdemű közönség 75 frtnyi kegyes adományából, nemkülönben néhai Malinovszki és Hodzinyár s. a.-ujhelyi gk. hívek 100 100 frtnyi hagyományából Valsér Ferencz öntödéjében készült 15—06 m. m. diszes kiállítású új haranggal lett feldisztitve.

A szentelési szertartás után, melyet a méltóságos kegyúrnőt helyettesítő Bydeskuthy Sándorné szül. Gógh Mária öngyásága városunk eme példás búzgóságú és szép erényekkel ékeskedő urnőjének keresztanyai védnöksége mellett ngos. Fesztory Tamás helybeli főesperes lelkész végzett a kereszttségben „Miklós“ nevet nyert újharang a helybeli gyártelepi tekintetes igazgató ur elis-

Az ásványvizekben bővelkedő Máramaros egyet sem küldött be. Pedig akár Visk és Kabolapolyána, akár Borkut, Rahó vagy Suliguli méltó szerepet játszhatna, bármily jeles versenytársak közt.

Hasonlóképpen távol maradt Szathmár az ismert bikszádi, brébi s Avasának Turvékony melléki számos forrásaival.

Pedig a kiállításban való részvételre szóló buzdítás nem hiányzott; de megvolt a megfelelő indolentia is.

A kiállított vizek elemzéseinek összehasonlításából kiderül, hogy a szilárd alkatrészek mennyiségét, illetőleg első helyen áll a czigelkai.

E tekintetben következő sorrendben következnek a többiek.

Czigelka	13-8882
Szobránczi főforrás	9-2056
Olenova	7-2919
Tarna	6-8800
Polena	6-7934
Szolyva	5-8713
Bártfai orvosforrás	5-1129
Szulin	4-5956
Szobránczi Felső-Okenczo	4-4898
Bártfai töltőforrás	3-8832
„főforrás	3-5527
Luh Margitforrás	3-4243
Ránk-Herlányi	2-7011*
Luh Erzsébetforrás	2-5942
Szinye-Lipócz Máriaforrás	2-5896

e) Miután a beküldött vizről az sem volt megírva, hogy mely forrástól való, fel kell tételeznünk, hogy a szökőkat vize küldetett be.

Szinye-Lipócz tükörforrás	2-5150
„Józsefforrás	2-2713
Szobránczi szemforrás	2-2427
Hársfalva	2-0165
Szinyák	0-5316
Felső-Némethi	0-2420
Józsza	0-1839
Lumsur	0-1390

Szabad szénsav tekintetében is Czigelka áll legelő. Legközelebb állanak hozzá a bártfai, ránk-herlányi és szolyvai források s legszegényebb a tarnai.

Szénsavas alkaliak dolgában szintén a czigelkai vizet illeti meg az elsőség s e tekintetben nagyon kiválik a többiektől.

Leginkább megközelítik Olenova, Polena, Szolyva és Bártfa; legkevesebbet tartalmaz a felső-némethi, melyet csak olyan tiszteletbeli ásványviznek tekinthetünk.

Szénsavas vasélecsben leggazdagabb Tarna, azután jön a bártfai főforrás, a ránk-herlányi szökőkút, a bártfai töltő- és orvosforrás. az olenyovai stb.

Bórsavas natront, illetőleg legtöbbet találunk a szinye lipóczy forrásokban, azután a czigelkai, szolyvai, hársfalvai, Luhi-Margit forrásban stb.

Konyhasóban leggazdagabb a szobránczi főforrás; ezt követi Czigelka, a szobránczi Felső-Okenczo, szemforrás stb.

Jodnatrium legtöbb van a czigelkaiban utána jönnek a szinye-lipóczy források.

Kénkövegben (hydrothion) leginkább bővelkedik a szobránczi szemforrás, azután a szinyákai, szobránczi főforrás, lumsuri és szinye-lipóczyi. (Vége.)

merésreméltó jószívűsége mellett tekintetes Wolfsgruber Ferencz mérnök urnak szintén emberbaráti szívességből felajánlott és szakavatott vezetése alatt rendeltetési helyére felhuzatott: hogy az Isten dicsőítése mellett, azok nevét is hirdesse, kik akár anyagi, akár szellemi áldozataikkal létesítést előmozdították.

Midőn azonban örömtelt szívvel tekintünk a kegyürnöi nagylelkűség és az emberbaráti szives hozzájárulás eme, fentebb említett két alkotmányára, lelünk önkénytelenül minden érzetével Istenhez emelkedik és áldást kér azokra, kik Isten dicsőségének e földön előmozdítása mellett, egy egész hitközség halájjára méltókká tették önmagukat.

Első, kit hálánk illet; egyházunk kegyürnöje mélt. gróf Wallis Gyuláné szül. Somogyi Ilna grófnő, 2500 frtot meghaladó adománya maradandó emléket emelt ama dicső grófi névnek, melyre a s.-a.-ujhelyi gk. hívek nemzedékről nemzedékre hálás szívvel és áldolag fognak emlékezni.

De örömmel ragadjuk meg az alkalmat hogy második sorban mély köszönetünk és hálánknek adhassunk kifejezést tekintetes Bydeskuthy Sándor uradalmi igazgató urnak azon páratlan és fáradságot nem ismerő tevékenységeért, melylyel az építkezés egész folyama alatt oly eklatáns bizonyítékát adta annak: hogy magas megbízójának minden tekintetben méltó személyesítője.

Nem feledkezünk meg még az építkezés egy derék tényezőjéről t. Lángh Nándor urad. építész urról sem, kinek szakavatott és erélyes vezetése megérdemli azt, hogy neki a nyilvánosság előtt elismerőleg köszönetet mondjunk.

És bár a jótett önmagában hordja jutalmát mégis elengedhetlen kötelességünknek tartjuk a legőszintébb köszönetünk és hálánknek adni kifejezést mindazoknak, kik az Isten dicsőségére és a mi lelkünk örömére, templomunk megújításán és új harangunk megszerzésén fáradozni és annak létesítéséhez pénzbeli adományaikkal hozzájárulni szivesek voltak.

Legyen eme magasztos jótéteményök az ég ezerszeres áldásaival jutalmazva. **D. G.**

Különfelék.

Az év utolsó negyedének küszöbén felkérjük t. olvasóinkat előfizetésük megújítása s az összegnek postá-utalvánnyal való szives beküldésére.

A borsii várkastely ódon falába illesztendő Rákóczi-emléktábla már megérkezett s ideiglenesen a megyeház bejárata alá helyzetett el. Nem mi mondjuk, de az országos lapok is elismerték, hogy ily diszes s valóban művészi kivitelű emléktáblának hazánkban még eddig nincs párja, de nincs párja nagyság tekintetében sem; miután szélessége majd egy öles s a legkeményebb fekte mathauseni granitból van faragva tükörsima fényezéssel. A stilszerűség ép úgy meg van a felírás betűiben, mely nemes egyszerűségű Elzevir, mint a czimer és érmekben, melyeket Huszár Adolf genialis szobrászunk mintázott 25 centner átméretű nagyságban a magyar nemzeti muzeum tallér nagyságú bronz érme után. A tábla maga szállítási díjjal együtt 800 frton felül került, míg ornamentális foglalatja, melyet Kácsiány J. ügyes kőfaragónk már szintén bevégezett, az alépitményekkel együtt körülbelül 300 frtba fog jönni s így az egész mű a reá befolyt összeget teljesen felemészteni, úgy hogy egy hozzávaló vasrácsozat költségei ismét társadalmi uton lesznek a tél folyamán beszerzendők. A midőn e dolgokról most futólag megemlékezünk, tesszük azért, hogy a t. közönség előzetesen is tájékozva legyen a befolyt kegyes adományok hovatartására s hogy azon rágalmazó ajkak is elnémuljanak, melyek már azt kezdték imitt-amott suttozni: hogy az emlék árát a turisták szépecskén elutazgatták. Igen, a turista urak utaztak, küzdöttek és fáradtak is eléget, csak hogy a szép eszme megvalósítsák s most az fáj e gáncsokodó uraknak s azért öltögetik nyelvüket, mert látják, hogy a cél el van érve és pedig ő nélkülök; a kik más istent nem ismernek csak saját hiuságukat, ennek érdekében, olykor még hazafiak is tudnak lenni, különben pedig azt tartják, hogy ubi bene ibi patria.

A helybeli távirtdai-főnökség tudatja velünk: miszerint mult hó 29-én a varannói m. kir. távirtda mellékállomása megnyitott.

Színház. Közleményeink tulhalmozottságánál fogva jelen számunkból a színházi rovatnak ki kellett maradnia s így e helyütt a heti reperitoirnak csupán egyszerű elősorolására kell szoritkozunk. Ma egy hete adatott: „A peleskei notárius,” hétfőn „Graciella a kis menyecske,” (operette) kedden „A boldogság első napja,” szerdán „Doktor Wespe,” csütörtökön „Titilla hadnagy” (operette), pénteken „Reggel 4 órakor” című az igazgató Lászy Vilmos által magyar színre alkalmazott vigjáték s „A szép Galathea.” E műsor azt mutatja: miszerint a tapintatos igazgató az ujhelyieknek többnyire ujdonságokat

mutatott be, melyek valóban élvezetes estéket szereztek a mindig csak középszerű számmal megjelent közönségnek. Hisszük és reméljük: miszerint az érdekltség ezután sokkal fokozottabb lesz, annyivalinkább, mert a szerződött új tagok pár nap mulva már nagyobbára megérkeznek. A miskolcziak előtt oly kedves Tiszayné és férje tegnapelőtt léptek fel először „Szép Galathea”-ban s már ezen első fellépésük által is teljesen meghódíták a közönséget. Az előadásokról általában annyit mondhatunk, hogy azok a műigényeket teljesen kielégítik s ha itt-ott bennök mégis némi hézagosság tünt föl, oka leginkább azon abnormis körülményben rejlett, mely a tagok változásával minden társulatnál átmeneti helyzetet szokott teremteni.

A következő sorok közlésére kértünk fel.

A f. évi októberhó 20—22-ik napjain S.-a.-Ujhelyben megtartandó „bor-, szőlő-, borászati- s szőlészeti-eszköz-kiállítás s borvásár” végrehajtó bizottsága a kiállítandó tárgyak bejelentési záros határidejét a f. évi októberhó 10-re terjesztette ki. Mindazok, kik a kiállításban s borvásárban résztvenni óhajtanak, két példányban bemutatandó bejelentési iverik beszerzése végett a Zemplén, Abauj-Tornai, Unghi és Beregmezei gazdasági egyletekhez illetve a kiállítási végr. bizottsághoz (Sátoralja-Ujhelybe) fordulhatnak. A kiállítandó tárgyak a végr. bizottság által bezárolag októberhó 15-ig fogadtatnak el. — A kiállítás első és másodnapján d. u. 3 órakor a bortermelők nagygyűlése fog megtartatni, a melyen a szőlészetet és borászatot érdeklőleg kiváló fontosságú tárgyak lesznek eldöntendők. Az értekezlet kiválóbb fontosságú tárgyai közül megemlítendő: vidéki borászati egyletek alakítása, ezeknek s részint a már meglévőeknek a zempléni megyei gazd. egyesület kebelében külön szakosztályként leendő egybeolvasztásának kérdése s egyéb indítványok; a melyek a zempléni megyei gazd. egyesület titkári hivatalához az értekezletet megelőző napig írásban is beadhatók lesznek. Különösen Hegyalja nagy kiterjedésű bortermelő vidékére nézve kiváló fontossággal bír, hogy egyszer valahára a bortermelők ázsiai közönyűk-ből felébredve, önjavuk előmozdítása céljából borászatuk és szőlészetiük terén üdvös reformokat léptessenek életbe, a melyeket létrehozni maga a kiállítás, illetve a jelzett nagy gyűlés van hivatva, a melyben a bortermelőeknek mentül nagyobb számú megjelenése a sikert annál inkább biztosítani fogja. — Ébredjenek s akor kívánalmiak megfelelőleg törjenek előre bortermelőink, ne mondhassa rólok a hazai közvélemény, hogy nem értették meg az idő szavát s a javukra rendezett mozgalom szükségességét és nagy horderejét! A kiállítást látogatók érdeke céljából a kiállítási végr. bizottság az illető vasuti Igazgatóságoktól az ide s visszautazáshoz személymenetjegy árkedvezményeket eszközölvén ki, mindazok, kik a „Zemplén” előző számában az okt. 15-re közhírették, de a kiállítás első s másodnapjaira áttették értekezletben résztvenni, s a kiállításnál kedvezményes áru személymenetjegyek igénybevétele mellett megjelenni szándékoznak, — az e célra szükségelt igazolványaik átküldése végett a gazd. egyesület Elnökségéhez, illetve az egyleti titkár: Fekete Lászy ügyvédhez (lakik S. a. Ujhely) fordulhatnak. — Ezen személymenetjegy árkedvezmények szerint a hazai vasutársulatok vonalain a gyorsvonatok kizárásával III-ad osztályu jeggyel a II-od osztályban, vagy fél II odoszt. jeggyel a III-ad osztályban, — a személyszállításra berendezett tehervonatoknál pedig fél I. oszt. jeggyel a II. oszt. kocsiosztályban lehet az illetők részére átküldendő s a vasuti személypénztárnál előmutatandó igazolványok mellett utaztatni. A kiállítást látogatók részére a végrehajtó bizottság lakás s elhelyezésről gondoskodik, — az illetők elhelyezésük iránt a kiállítási irodában a megyeházánál jelentkezhetnek. Végül a kiállítási tárgyak a bejelentési iverik példányának bemutatása mellett fognak a kiállítás berekesztése után kiadatni.

Utczai világitásunk, melynek javítása végett e lapok hasábjain annyiszor felszólaltunk, még mindig rosz, még mindig kezdetleges. Ha okát keressük igen könnyen rátalálunk. Az bizonyos, hogy a bérlo mindig azon mesterkedik: mennél kevesebb égő anyagot használni hozzá s ennél fogva mennél kisebbre szabni a láng terjedelmét, hogy vállalatából annál nagyobb hasznot húzhasson. S ha e szembezőkő fufanghoz még hozzávesszük abbeli hanyagságát is, hogy az égők hengereit kellőleg ki nem tisztítatja sőt az oldalüvegeket is mosdatlan állapotban tartja: legott készen vagyunk a rosz világitás okaival. A dolognak azonban van egy más bibeje is; körülbelül olyan, mint a püspök elé való nem harangoztatásnak, ez pedig nem más, mint-hogy utczai lámpáink égő szerkezete legnagyobb részben el van használva s mint ilyen még azon esetben sem felel meg céljának, ha a vállalkozó szerződésszerű kötelezettségének teljesítésére az eddiginél nagyobb erélylyel szoritnatnék. Ezen kell tehát mindenekelőtt segíteni. Jelenleg igen gyakorlati szerkezetű is mellé jutányos égők vannak forgalomban, melyeknél az égő anyagnak jelentékeny

megtakarítása érhető el a nélkül, hogy az a fényerőnek csökkenésével járva. Ajánljuk e sorokat a hatóság figyelmébe, mielőtt azonban érvényt szerezne az idevágó nézeteknek, tétessen több új szerkezetű égőkkel kísérletet, válassza ki közülök a legcélszerűbbet s mielőbbi alkalmazásával vessen véget a közönség e részben nyilvánuló folytonos panaszaiknak.

Szemere Miklós érdekes levelezéseit melyeket Tompa Mihálylyal folytatott lapunk jövő számában már megkezdendjük. Ezek mellett közölni fogjuk Kossuth Lajos, Szemere Bertalan, Kazinczy Gábor Erdélyi János és más jelesebb férfiak által hozzáírt nagybecsű leveleket is, melyek habár magánjellegűek, sok és érdekes adatot tartalmaznak a multa nézve ugy irodalmi mint politikai tekintetben. Ezek mellett kiadatlan költeményeiből is fog lapunk hozni koronként egy-egy gyöngyszemet, melyek daczára hogy csak töredékek, még is önálló becsesel bírnak.

Bánya-beszakadás. Kovács Miklós és Czábószki a szőlőskei határran levő kőbányában dolgoztak, a mikor a bánya egy helyütt beszakadt s Kovács Miklós a reáuhant szikla dárab alatt azonnal szörnyet halt, Czábószki Mihálynak pedig a derék csontja tört ketté s életéhez szintén kevés a remény. Kovács Miklós után özvegy nő és két kiskoru árva maradtak.

Lapunk mult számában a „Különfelék” között „Kinevezések” című közleményünkben véletlenségből kimaradt Csedő István törvényszéki II-od osztályu jegyző neve, ki az ott megnevezett egyénekkel egyidejűleg neveztetett ki a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszékhez első jegyzőnek.

Tűzjel riasztotta fel a várost Kedden és szerdán este, mely a színházi közönségnél rs ijedtséget szülti, azonban ok nélkül, mert kedden meggyult ugyan a Barátszeren valami giz-gaz, a mi azonnal el is oltatott, — de szerdán még csak hire sem volt a tűznek. Az ilyen alaptalan tűzjel-lel való riasztgatás nem első esett s nagy tapintatlanság a rendőrség részéről, mely egy suszter inas, „tűz van” kiáltására is riadót fuj; holott ezt csak akkor szabad tennie, ha a vészről valóban meggyőződött.

M. kir. honvéd állomás parancsnokság

72. szám

á. p.

A „Zemplén” hirlap tekintetes szerkesztőségének

Helyben.

S.-a.-Ujhely, 1881 szeptember 21-én.

A „Zemplén” folyó évi 39-ik számában a különfelék rovatában közzé tetetett, miszerint a helyben állomásozó honvédlegénység által a dandár segédtszti iroda udvarán két lövés tetetett volna.

Ezen állítás valóságát megállapítandó, azonnal nyomozatot rendeltem; s a 40. zászlóalj parancsnokságától vett jelentésből az vehető ki, miszerint a kérdéses két lövés nem az iroda udvarán, hanem a Schvarcz Bernáth kertjében ennek 15—16 éves fia által tetetett; ki is egy, kettős csövű fegyverrel — mely vaddisznóra éles töltennyel volt megtöltve — a kertben levő pajta kapujába célt lött.

Továbbá az is kiderült, hogy ezen golyók egyike sem furódott a régi posta épület falába be, hanem a golyó magasból e ház tetejére esve — gurult be egy az udvaron ülő aszony mellé.

Végül felemlitem, hogy ezen időben az iroda helyiség zárva volt, miután a csapatok az összpontosításról még vissza nem tértek; tehát azon körülmény, hogy a lövést honvéd tette, teljesen lehetetlen, mivel ez idő alatt sem tiszt, sem legény ezen helyiségben nem tartózkodott.

Kérem azért a tekintetes szerkesztőséget ezen közleményét e szerint helyre igazítani sziveskedjék.

Kovács,
őrnagy.

Csarnok.

A szép szülője.

[Megnyitól felotvasta az 1881/2-ik tanév elején a s.-a.-ujhelyi rk. nagy-gymnasiumban,]

Kovács János,
igazgató.

A különféle hivatalok csarokaiban is vannak olykor-olykor aféle szünetek, a midőn a toll szárad; csönő áll be néha-néha a városház, a bíró hivatal-szobájában is, hogy elgyötört, zúgó hallszervei megpihenhessenek, stb.

Igy állván a dolgok, ki kárhoztathatná, sőt ki nem helyeselné azt az ősi szokást, mely a tanuló ifjuságnak évenként két havi szünetet enged, az ellankadt lelki erők felüdítésére?

Ugy vélem senki sincs; s mi engem illet, én

azt a két havi szünetet nemcsak szükségesnek, de hasznosnak is tartom.

Ime hatvan nap választ el már minket a múlt évtől, s ez idő, hogy vig és kellemes volt minden jó tanulóra nézve, nemcsak hiszem, de látom is sugárzó arczükről azoknak, kik most szorgalmuk jutalmául új osztályba irattak. S ezzel kedves tanulók, kimondtam, hogy vége van a szünidőnek, s megnyitottuk az 1881/2-ik tanévet.

Ez új tanév elején fogadjátok tőlem a következő szavakat, nem mint ilyeneket, de mint leplezetlen jóakaratom kifejezőit azért, hogy hallván, ne csak megfigyeljétek, hanem azokat mag el-métek és szívetek lapjaira vésitek, kövessétek is. Azt óhajtom ugyanis, a tragikai komolysággal író, római történész Tacitus ajkával, hogy a lélek képét inkább, mint a testét becsüljétek; „figuram animi magisquam corporis contemplamini“ de tegyétek ezt azért is, mert mint Burmann magát kifejezi: király vagy, ha a lélek által kormányoztatol, szolga pedig, ha a test igazgat. Tu si animo regeris, rex es, si corpore, servus.

Szavaim világosan értetik, hogy a lényegest elébe kell tennünk a lényegtelennek minden ügyeinkben s a szorgalom, a munkásság igen lényeges az élet minden ágában, az a tanuló életében is; épen azért, főtárgyát beszédemnek a munkásság mint a szép szülőjének szépsége és annak lehető dija képezendi.

Mi a szorgalom? szabad törekvés egy célért, kitartás egy eszme, egy gondolat vagy érzelm megvalósításáért; a legközelebb való cél elérésére felhasználása legjobb erőinknek azért, hogy legtávolabb levő céljainkat, s végre boldogságunkat megvalósíthassuk.

A szorgalom tehát nem egyéb, mint küzdés, szellemi harc az erények és tudományok útján. S ez út, tanulók, nehéz és rögös, azért mondja már Ovid ezeket: „Virtus sudore paratur“ Difficile est, fateor, send tendit ad ardua virtus, nehéz, mert az eget keresi, az erénynek útja.

Valóban, nincs oly számbavehető dolog, a mit léhassággal szerezhethünk; a minek értéke van, pe-takért nem vesztegetik; ilyen az erény és tudomány is, ezeket csak erőn és lemondással egyesített kitartáson vásárolhatni meg.

Már Horáció, a római költő ezt mondja: „Multa tulit, fecitque puer, sudavit et alsit“ arra vonatkozólag, a ki erényei által tisztelet- és becsülésre méltó. S igen helyesen, mert a ki nem türt hideget és meleget, a ki nem fáradozt gyermek és ifjú korában, az erényes, tiszteletes nem is igen lehet késő napjaiban; a célutadatos törekvők jutalmára a sorskegyeltje ne számítson, nincs hozzá joga, ha csak henyén, cél-talanul élt.

A harcra keltek célért küzdenek; azt tűz-

tétek magatok élé ti is kedves tanulók, azért jöt-tetek össze e régi tanterembe, hogy legközelebbi szándékotok elérése után a legtávolabb eső me-gnyerésére, boldogságotok eszközésére oly eszközöket gyűjtsetek, melyekkel azt elérhetni reménylitek.

Ez eszközök között nem utolsó a szorgalom-mal gyűjtött tudomány, a testi és szellemi művel-tés; de hogy erre szert tehesetek, már a kezdet-nél el kell magatokat szánni, s bátran hozzá kell fogni a munkához. Erre int Tibullus, az elegiai kedélyű latin költő is, midőn így szól: „Audendum fortes adjuvat ipse deus;“ így kiált Vir-gilius is: „Audaces fortuna juvat, timidosque repellit“.

Az ifjúnak, főleg a magyar tanulónak kell, hogy elszánt és bátor legyen a jóra akkor, midőn Plautus szerint is: „Adolescentem verecun-dum essedecet“ illik hogy szerény legyen.

Ti mint viruló arczeitokról s villogó szemei-tekől láthatom, egytől-egyig ifjak, sőt némelyek még nagyon is azok vagytok; elég kifejlettek azon-ban arra, hogy tanulmányaitok elsajátításában ki-tartók lehessetek.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

BORUTHELEMÉR.

Főmunkatárs: **FARKAS BERTALAN.**

H i r d e t m é n y e k.

Hirdetmény.

A tolcsvai kir: kisebb haszonvételek a jövő 1882. évi január 1-ső napjától számitandó három évre t. évi október 10-ik napjának délutáni 2 órájkor a városházánál fogván közárverésen haszonbérbe kiadatni, arra a bérleti szándékozók ezennel meghivatnak, — az árverési feltételek alólirt hivatalnál megtudhatók, — megjegyzendő, hogy 500 frt bánatpénz melléklésével zárt ajánlatok is elfogadtatnak.

Tolcsva, 1881. szept. 15.

3-3

A közbirtokossági elnökség.

Hirdetmény.

A varannói uradalomhoz tartozó, varannói, varannó-csemernyei, csákyói, aranyos-pataki, mernyiki, dávidvágási és varannó-hosszumezei kir. kisebb haszonvételek, valamint a varannói nagy vendéglő, a mernyiki szántóföldek, és a varannó-csemernyei malom a jövő 1882. évi Januárius 1-ső napjától számitandó három évre Október hó 4-ik napjának d. e. óráiban a varannó-csemernyei tisztartói irodában közárverésen fogván haszonbérbe adatni, arra a bérleti szándékozók ezennel meghivatnak. Az árverési feltételek az alólirt hivatalnál megtudhatók.

Kelt Varannó Csemernyén szept. 15-én 1881.

3-3

Az uradalmi felügyelőség.

Legjobban	osztályozásra	alkalmas!
Eredeti	Mayer	trieur
22,000 gép használat- ban		A gyári jelvény ki- vántassék
		
Grossmann J.		
3-4 vácsi körút 76.	BUDAPEST	váci körút 76.

Alulírott cég bátorodik a nagyérdemű közön-ségnek, nagy választékkal berendezet

krakoi cserép kályhák

főraktárát ajánlani.

Megrendelések gyorsan eszközöltetnek, miután több állítóval rendelkezik, és kivánságra kályha rajzokat árjegy-zéssel, bérmentesen beküldeni ajánlkozik.

Linkesch Samu özvegye

vas és szállítási üzlet Eperjesen.

4-6

Hirdetmény!

A tavarnai uradalomhoz tartozó Bruz-niczai erdőben 200 darab az orosz-kajnyai és orosz-petróczi erdőben szinte 200 darab sertés meghizhatására elegendő bikk makk, szabad kéztől az alólirtnál eladandó és meg-vehető, mi is a venni szándékozókna tudomására hozatik.

Kelt Tavarnán szept. 17-én 1881.

3-3

az uradalmi felügyelőség.

Bérleti hirdetmény.

A töke-terebesi uradalmi tisztartóság részé-ről közhírré tétetik, miszerint a gróf Andrassy Gyula ő nagyméltósága tulajdonát képező szőlős-kei kőbánya használati joga 1881. év oct. 15-től, 1882. évi december 31-ig Szőlőske községében a helyszínen f. évi október 16-án d. e. 10 órakor nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek fog haszonbérbe adatni. A haszonbéri feltételek alólirt uradalmi tisztartóságnál megtekinthetők.

T.-Terebesi urad. tisztartóság.

1-1

Hirdetmény.

A lukai „regale“ hozzá-tartozó épület, szántóföld és kaszálóval együtt jövő 1882. évi január 1-től hat egymásután következő év-re, folyó év október 18-án d. e. 10 órakor Lukán tar-tandó nyilvános árverés útján bérbe fog adatni.

Bővebben értekezhetni alulírottal Lukán.

A közbirtokosság nevében:

Gutman Mór.

1-1

Budapesti Hirlap.

A legolcsóbb politikai, gazdasági és szépirodalmi napilap.

Ara egy évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr., egy hónapra 1 frt 20 kr.

Megjelenik minden nap, ünnep- és vasárnap utáni napokon is, gazdag és érdekes tartalommal, **tíz, tizenkét, és tizenhat oldalnyi terjedelemben.**

Különös gond van arra, hogy a **hölgyek** is oktató és szórakoztató olvasmányokat találjanak a **BUDAPESTI HIRLAP**-ban.

Minden bel- és külföldi politikai és társadalmi esemény a legjobb forrásokból hiven és kimerítően közöltetik.

A „Budapesti Hirlap” hazai és külföldi nevezetesebb városokban rendes tudósítókat tart.

Minden fontosabb és érdekesebb esetről **külön tudósítói** értesítik a közönséget.

Tárcza, ismeretterjesztő és apró humorisztikus cikkein kívül rendszeren közöl egy-egy jelesebb regényt.

Művészeti, irodalmi és szakbeli rovatai, valamint az újdonságok rovata különös gonddal van összeállítva.

Politikai magatartása ellenzéki, pártállás foglalás nélkül, tehát független minden irányban, azaz a szabad szó, a szabad vélemény, a szabad meggyőződés védelme és képviselése.

A „Budapesti Hirlapot” a szellemi munka önvédelme hozván létre szemben a töke és a tözsér zsarnokságával, kötelessége marad e lapnak továbbra is a szellem függetlenségének zászlaját lobogtatni szemben az anyag és töke erőszakosságával.

De minden dolognak kezdete és vége: **Magyarságunk megóvása, szakadatlan hangoztatása nemzeti érdekeinknek, melyeknek minden más tekintet alája rendelünk.**

Íránytünk a magyar nemzeti szempont, célunk a magyarság terjesztése mindenek felett és minden áron.

A „Budapesti Hirlap” rendes cikkírói közül

K A A S I V O R bárót

e lap főmunkatársát

és

R Á K O S I J E N Ő T

a vállalat társtulajdonosát

nevezük meg. A belmunkatársak, kik harmadfél éven át részt vettek a régi firma alatt lapunk megalapításán és azt népszerűvé, közkedveltségűvé tették, kivétel nélkül a „BUDAPESTI HIRLAP”-hoz csatlakoztak. E kipróbált erejű hirlapírói gárdát legközelebb már új tagokkal egészítjük ki, mert közönségünk pártolása lehetségessé tette, hogy a lap rendes mellékletét megnagyobbítsuk és terünk megnagyobbodván, a munkaerőt is fokozni fogjuk.

Külmunkatársaink díszes sorában többek közt helyet foglalnak:

Aggházy Károly, Ábrányi Emil, Ágai Adolf, Almási Balogh Tihamér, Degré Alajos, Dóczy Lajos, Dr. Dubay Miklós, Frankenburg Adolf, Dr. Hubay Károly és Jenő, Huszár Imre, Kazár Emil, Szász Károly, Teleky Sándor gróf, Dr. Toldy László, Tolnay Lajos, Törs Kálmán.

Az új évnegyedben megkezdzi a „Budapesti Hirlap” **Rákosi Jenőnek**

„A legnagyobb bolond”

című eredeti regényét, melynek tárgya az ötvenes és hatvanas évekből van merítve.

A „Budapesti hirlap” szerkesztősége mindezeknél fogva abban a helyzetben van, hogy oly érdekes lappal kecsegtetheti a magyar olvasó közönséget, mint egyse a magyar fővárosban megjelenő lapok közül. Hozzá mindezeknél olcsóbb is és így bizalommal hívja fel az olvasó közönséget előfizetésre.

Az előfizetési pénzek a „BUDAPESTI HIRLAP” kiadóhivatalához (városház-tér 9-dik szám) küldendők.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Kelt Budapesten, 1881. szeptember hóban.

Csukási József, Rákosi Jenő,

A „Budapesti Hirlap” kiadó tulajdonosai.

3—3

Dr. Göllis általános étekpora,

mely az emésztésre és vértisztításra, a test táplálására és erősítésére nézve hatásában utól nem érített. Naponta két (két-szer) és hosszabb ideig folytonosan használva, meggyógyít sok, még a legmakacsabb betegségeket is, mindk. emésztési gyöngeség, gyomorégés, a hasbélrez-tolulása, a belek terpedése, tagok erőtlensége minden-mű aranyeres bajok, görvélyek, gólyva, sápkór, sár-gaság, minden idült bőrkétegek, időségi főfájás, gilisza és kókor, nyálkáság stb.; egyedüli gyökeres gyógyszer a megrozított járványos köszvény, gümő és fene ellen. Az ásványvízek használatánál e szer nagy szolgálatot nyújt azoknak ivása előtt, mint ivás közben; kiváltkép mint utógyógy ajánlatik.

Ara egy nagy skatulyának 1 frt 26 kr., egy kisebbnek 84 kr.
Ovakodni kell a hamisított szertől, mely vagy nem használ, vagy éppen árt.

Kapható: **Kornos Armin** üzletében. S.-a.-Ujhelyen.

500 aranyat

fizetnek annak, aki egy **35 krajczáros üveg**

Kothe féle fogviz

használatát után valaha ismét fogfájást kap, vagy a kinek szája rossz szaga lesz.

Kothe fogszépitője

(fogpor), mely a fogviz után használva, a legfeketébb fogakat tiszta fehérre változtatja.

Kothe János György.

Kapható Sátoralja Ujhelyben **KORMOS ARMIN** előbb Deutsch József kereskedésében.

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulól azonnal felvétetik.

5—10